

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Ex præcedentibus elucidatur doctrina articuli 3. & 4. huius quæstionis c. 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

ta. Nulla enim res dicitur falsa relata ad id, quod est, licet habeat esse imperfectum, sed relata ad id, quod non est, in quo manifeste insinuat composio enunciationis, ex ordine ad quam res illa appellatur falsa. v.g. nullum aurum quantumvis imperfectum dicimus falsum aurum, sed rem illam, quæ cum nullum habeat esse auri, exterius tamen apparet aurum: hanc autem falsum aurum appellamus ex eo, quod est causa deceptionis in intellectu, aut quia nihil omnino habet auri præter id, quod exterius apparet, aut quia tam parum habet, ut potius alia res sit, quam aurum: dicitur igitur falsum aurum, quia falso indicatur esse aurum.

Aristo.

Doctrinam hanc expressit Arist. 5. metaphys. c. 29. his verbis: *Falsum dicitur vno modo, ut res falsa. & huius hoc quidem, quod non componitur, aut quod impossibile sit componi. Vbi falsitatem rerum refert Arist. ad compositionem, vel quia yna res alteri non conuenit, quæ tamen possit conuenire, ut hominem sedere, si ambulat: aut quia conuenite non potest, ut diametrum commensurari coltra: & paucis interiectis: Res itaque falsæ sic dicuntur, aut eo quod non sunt, aut eo quod phantasia ab eis facta, non entia est: idem statim docet de ratione; nemp omnem rationem esse falsam, relata ad aliud, quam ad illud, circa quod vera est. Ergo eodem modo de veritate philosophandum est: videlicet, ut aurum dicatur verum aurum, quia est causa veri iudicij enunciationis, quo indicatur esse aurum, Omnis igitur veritas & falsitas est in rebus secundarie, tanquam in causa, primarie vero in iudicio enunciationis.*

Soluitur argumentum oppositæ sententiæ.

Ex his facile dissolui potest argumentum allatum pro priori sententiâ: nam cum definitur veritas, est confirmatio, seu conuenientia intellectus cum re, non est ita accipienda definitio, sicut putarunt auctores prioris sententiæ, ut hæc confirmatio sit ex vnaque parte, nemp intellectus cum re, & rei cum intellectu: sic enim æque primo in rebus, sicut in intellectu veritas reperiretur, ut primo cap. disp. monstratum est: sed definitio solum ex parte intellectus debet explicari, ut verba ipsius denotant: ac proinde veritas primarie constituenda est in intellectu, in rebus vero secundarie, non prout comparatur cum intellectu Dei, aut artificis, tanquam cum causa; sed cum quocumque intellectu iudicante, ut paulo ante explicauimus. Iam igitur habemus definitionem veritatis positam in primo articulo pleno intellectam, cuius exactam explicationem in hunc locum remisimus: manet etiam examinata tota doctrina primi artic. quæst. sequenti, qui solus ex illa examinandus super erat. Nunc vero doctrinam huius artic. 3. & 4. seq. cap. paucis elucidare conabimur.

CAPVT V.

Ex præcedentibus elucidatur doctrina art. 3. & 4. huius quæstionis.

Quo pacto veritas sit passio entis.

EX his, quæ diximus, facile exponi potest primum, quoniam modo ens, & verum recipiuntur, & veritas veluti passio entis constituitur, de qua re proprie tractat S. Doctor in hoc art. 3. Supponendum autem est, veritatem non esse proprie passionem entis, in nostra præsertim opinione, qui putamus eam esse ens rationis; imo vero, qui existimant esse ens reale, idem quoque debent asserere; quoniam propria passio non inclu-

dit essentialiter in sua ratione conceptum subiecti, cuius est passio: veritas autem, si est ens reale, sine dubio includit in sua ratione conceptum entis, ac proinde non erit passio illius; parum autem refert, quod non includat rationem talis entis, ut auri, aut hominis: quia non constituitur passio eorum speciatim, sed cæcis in vniuersum. Caterum quoniam recipitur cum ente, quod passionibus alicuius subiecti etiam conuenit, id eo passio entis nuncupatur. Qua vero ratione veritas, aut verum, quod idem est, cum ente conuertatur, ex superiori doctrina liquet. Omnis enim res ad id, quod ipsa est, aut ad seipsam relata, semper est causa veri iudicij, & falsi esse non potest: quare licet plumbum sit falsum argentum, est tamen verum plumbum, & æs licet sit falsum aurum, est tamen verum æs; res vero, quæ falsæ dicuntur, semper referuntur ad aliquid aliud, ut supra diximus.

Deinde explicandum est circa solutionem quaratione verum dicatur obiectum intellectus, sicut bonum voluntatis: id vero præter explicationem, quam adhibuimus disp. 76. cap. 2. alio quoque modo iuxta mentem Caiet. in hoc articulo, optime intelligi potest, ita ut bonum constituitur obiectum voluntatis, tanquam ratio formalis rei volitæ; quia nihil mouet ad prosecutionem, & complacentiam, nisi sub ratione boni apprehendatur: verum autem non sit ratio formalis in quocumque obiecto cognito; hæc enim ratio formalis est entitas: sed sic conditio quædam cosequens, hoc est, denominatio proueniens ex respectu extrinseco ad ipsum intellectum, qualis etiam est denominatio intelligibilis: differunt tamen, quod hæc etiam tribuitur cuiuscumque rei quouis modo intellectæ: ratio autem veri solum conuenit rebus, quatenus esse possunt causa veri iudicij iuxta ea, quæ præced. cap. dicta sunt, si firmer hoc inter bonum, & verum constituit Caiet. in hoc articulo, licet non satis explicet modum, quo sentit verum esse conditionem solum obiecti; eam tamen paucis indicauit, cum dixit verum esse generalem conditionem obiecti perficientis intellectum, quod doctrina tradite accommodari posset: nam eo obiecto dicitur intellectus perfici, quod est causa veri iudicij: eadem quoque ratione falsitas assignari potest, tanquam conditio obiecti intellectus, non tamen ita late patens, nec perficiens intellectum, sicut veritas, ut ex prædicta doctrina colligitur: quare, ut recte admonet Caiet. contra hanc doctrinam non pugnant argumenta Scoti in 1. dist. 3. q. 3. §. Sed contra istam conclusionem: ea enim solum probant, verum non esse rationem formalem cognitam obiecti, quod nos quoque cum Caiet. concessimus disp. 76. cap. 2.

Postremo quem ordinem habeant inter se verum, & bonum, de quo disput. S. Thom. art. 4. huius quæstionis, ex præcedentibus manifeste apparet: prius tamen, quid S. Thom. senserit, referamus. Inquit igitur verum prius esse secundum rationem, quam bonum: licet vtrumque cum ente conuertatur: id quod duabus rationibus confirmat. Primum quia verum propinquius conuenit enti, quam bonum; verum enim consequitur ipsam rationem entis simpliciter; bonum autem rationem entis perfectam: atqui prius est esse ens, quam esse perfectum: ergo prius est esse verum, quam bonum. Deinde sic argumentatur: cognitio naturaliter

aturaliter prior est appetitione, sed verum refertur ad cognitionem, bonum autem ad appetitionem: ergo eadem proportio verum prius est, quam bonum. Hanc doctrinam sequitur Caiet. ibidem, & eam paucis explicat.

Mihi tamen ob alias duas rationes non satis probatur. Primum quoniam ratio boni non consequitur ens quatenus perfectum est, nam ut diximus supra disp. 23. bonitas, quæ passio entis constituitur, idem est, quod rei consummatio, & integritas, non autem convenientia cum altero: ergo quamvis bonitas in quadam significatione, qua vnum dicitur alteri conueniens, & est ratio obiecti appetitus, consequatur rationem entis perfecti: tamen ratio bonitatis, quæ est passio entis, ita proximè consequitur rationem entis simpliciter, sicut quæcumque alia: est enim perfectio ipsa, & integritas, quæ non potest consequi ens perfectum: cum potius sit ratio perfecti: atque hinc soluta manet prior ratio præcedentis sententiæ.

Deinde, ut constat ex art. 1. q. 5. & ar. 1. huius q. ratio boni est in rebus ipsis absque vlllo ordine ad intellectum, siue sumatur pro integritate rei, siue etiam pro convenientia: veritas autem solum est in intellectu indicante, & enunciante: in rebus vero denominatione quadam extrinseca sub respectu ad intellectum, ut in hac disp. probatum manet: potius igitur bonitas prior est veritate, quam contra: atque hinc quoque posterior ratio præcedentis opinionis facile diluitur. Quamvis enim prior sit cognitio appetitionis, tamen non propterea efficitur, rationem boni esse priorem veritate: quia si sumamus bonum pro eo, quod integrum & consummatum est; quodcumque ens in seipso bonum est, non ex ordine ad appetitum: si vero vsurpetur pro eo, quod conueniens alteri est; nulla res dicitur bona ex ordine ad appetitum, aut ex eo, quod appeti potest: imo vero ex eo, quod bona, & conueniens alteri est, appetitur: ergo hæc ratio boni prius est in rebus, quam res ipsæ ad appetitum referantur: quare licet verum dicatur ex ordine ad intellectum, & intellectio sit prior appetitione, non propterea verum est prius, quam bonum: quia bonum non dicitur ex ordine ad appetitum, ut probatum manet.

Doctrina tamen S. Thom. optime locum habet inter appetibile, & intelligibile: hæc namque duæ rationes in denominatione, & relatione extrinseca positæ sunt; altera ad intellectum, altera ad voluntatem: ac proinde, sicut prior est intellectio appetitione, eadem proportione intelligibile, quod ab intellectu dicitur, prius erit appetibili, quod ab appetitu voluntatis sic nuncupatur: atque hæc circa quatuor priores articulos huius quæstionis dixisse sufficiat.

ARTICVLVS V.

Vtrum Deus sit veritas.

AD quintum sic proceditur. Videtur quod Deus non sit veritas. Veritas enim consistit in compositione & diuisione intellectus, sed in Deo non est compositio, & diuisio. Ergo non est ibi veritas.

2. Præterea. Veritas secundum Aug. in libro de vera relig. est similitudo principij. Sed Deum non est similitudo ad principij. Vsq; in 1. part. Tomus 1.

cipium. Ergo in Deo non est veritas.

3. Præterea. Quicquid dicitur de Deo dicitur de eo, ut de prima causa omnium. Sicut esse Dei est causa omnis esse: & bonitas eius est causa omnis boni. Si ergo in Deo sit veritas, ergo omne verum erit ab ipso. Sed aliquem peccare est verum. Ergo hoc erit à Deo. Quod pater esse falsum.

Sed contra est, quod dicitur Ioan. 14. Ego sum via, veritas & vita.

Respondeo dicendum, quod sicut dictum est, veritas inuenitur in intellectu secundum quod apprehendit rem ut est, & in re, secundum quod habet esse conformabile intellectui. Hoc autem maxime inuenitur in Deo. Nam esse suum, non solum est conforme suo intellectui, sed etiam est ipsum suum intelligere: & suum intelligere est mensura & causa omnis alterius esse, & omnis alterius intellectus: & ipse est suum esse & intelligere. Vnde sequitur quod non solum in ipso sit veritas, sed quod ipse sit ipsa summa, & prima veritas.

Ad primum ergo dicendum, quod licet in intellectu diuino non sit compositio, & diuisio: tamen secundum suam simplicem intelligentiam iudicat de omnibus, & cognoscit omnia complexa. Et sic in intellectu eius est veritas.

Ad secundum dicendum, quod verum intellectus nostri est, secundum quod conformatur suo principio, scilicet rebus, à quibus cognitionem accipit: veritas etiam rerum est, secundum quod conformatur suo principio, scilicet intellectui diuino: sed hoc proprie loquendo non potest dici in veritate diuina: nisi forte secundum quod veritas appropriatur Filio, qui habet principium. Sed si de veritate essentialiter dicta loquamur, non potest intelligi, nisi resoluaturn affirmatiua in negatiuam: sicut cum dicitur, pater est à se, quia non est ab alio. Et similiter dici potest similitudo principij veritas diuina, in quantum esse suum non est suo intellectui dissimile.

Ad tertium dicendum, quod non ens, & priuationes non habent ex seipsis veritatem, sed solum in apprehensione intellectus. Omnis autem apprehensio intellectus à Deo est. Vnde quicquid est veritatis in hoc, quod dico, istum fornicari est verum, totum est à Deo. Sed si arguatur ergo istum fornicari est à Deo: est fallacia accidenti.

Explicatio doctrinae Articuli.

Conclusio articuli est: In Deo non solum est veritas, sed etiam Deus ipse est summa, & prima veritas.

M m

rias.

Lib. de ver. r. l. g. c. 36. tom. 1.

Ar. 1. & 2. huius q.

Non satis probatur.

Doctrina S. Thom. placuit.

103
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

veritas. Quæ ad veritatem Dei spectant, nova disputatione non indigent; sed ex superiori doctrina facili negotio deduci possunt. In Deo igitur duobus modis veritas reperitur, aut ipse potius dupliciter verus est, & ipsa veritas: uno modo, ea ratione, qua intelligit, sic enim ita certum de seipso, & alijs rebus iudicium habet, ut nullo pacto decipi possit: peculiari tamen ratione S. Thom. dixit, Deum esse summe verum, vel ipsam veritatem, non comparatum cum alijs rebus, quas cognoscit, sed cum sua ipsius essentia, ut cognita ab ipso est: quia videlicet veritas intellectus est conformatio eius cum re ipsa, quam intelligit: sed Dei intelligere est sua ipsius essentia intellecta: ergo est summa convenientia inter ipsius intellectum, & rem intellectam; ac proinde summa veritas.

Sententia S. Thom.

Expeditur.

Hæc sane ratio optime probaret, si veritas consisteret in convenientia, & conformatione conceptus formalis cum re cognita: quoniam in solo Deo intelligere, & res intellecta sunt idem. Cæterum cum probatum sit disp. 76. veritatem in intellectu non esse convenientiam conceptus formalis cum re cognita, sed conceptus obiectivi, vel rei cognita, quatenus cognita est, cum ipsamet re secundum se; alia sane ratione ego dicerem, Deum esse summam veritatem in iudicando; non quia sit summa unitas, & convenientia inter conceptum obiectivum, & rem ipsam secundum se; nam etiam in Beatis est maxima unitas, siquidem conceptus obiectivus, quem habent, est ipsamet Dei, qui videtur ab eis, sicut ipse est, Deus quoque esset summa veritas in iudicando res alias vel possibiles, vel etiam futuras: nam conceptus obiectivus, quem de illis habet, sunt ipsamet res secundum se.

Deus in sui ipsius cognitione peculiariter est summe verus.

Ea igitur ratione Deus est summa veritas in iudicando seipsum, quia maxime repugnat, Deum ipsum decipi in intellectione sui ipsius, tum ex parte intellectus, qui infinitus est, tum ex parte rei cognita, quæ cum sit primum ens, est maxime necessaria intellectus autem beati circa Deum clare visum decipi qui lem nequit, sed non eodem gradu necessitatis: quia non solum intellectus, sed lumen ipsum, creatum quid est, atque adeo non eodem genere necessitatis est verum in iudicando, quo Deus ipse. Deus etiam in iudicio aliarum rerum possibilem, & futurarum est veritas necessaria necessitate maxima, non ex rebus cognitis, sed solum ex ipsomet intellectu ob ipsius infinitatem proveniente: quocirca vera est doctrina illa S. Th. superius allata, videlicet Deum esse summam veritatem in iudicando seipsum, tamen alia ratione nobis proberetur.

Quomodo Deus in suo esse verus appellatur.

Altero modo Deus dicitur verus in suo esse, quia est maxime conformis intellectui: nam ut dixit S. Thom. art. huius q. veritas rerum est conformatio, & convenientia earum cum intellectu: cæterum nullum sequatur absurdum, ita debet hæc veritas in Deo explicari, ut non dicatur verus, quia est conformis alicui intellectui, tanquam causæ, sicut Thomistæ allegati in superiori disp. de veritate aliam rerum dicebant, sed quia refertur ad intellectum, ut obiectum veri iudicii, non solum ad intellectum ipsius Dei, sed etiam ad intellectum creaturæ rationalis. Deus enim non est, qui verus Deus est, non potest esse causa, & obiectum falsi iudicii, quoties ipse iudicatur: ipsa esse Deus, & princeps omnium, Contra vero

Iupiter, & Apollo, & alij, quos Ethnici, ut Deos colunt, ideo falsi Dij appellantur, quia iudicantur esse Dij, cum non sint: sicut disp. præced. diximus, as appellari falsum aurum, quia falso iudicio existimatur esse aurum: qua sola ratione veritatem, & falsitatem in rebus repetiri, in ea disputatione monstravimus.

His addere possumus tertium modum veritatis in Deo, quæ potius veracitas dicitur, quam veritas, & in testificando, & promittendo solum reperitur: atque in Deo maxima est, quam excogitari potest: siquidem ipsi quacunque ratione repugnat falsum asserere, quod 2. 2. quaest. 1. art. 7. suscipimus: repugnat etiam suo verbo, & promissione infidelem esse. Verum autem veritas Dei est rationis, an ens reale, sine controuersia est inter Doctores: nam iuxta doctrinam superius traditam manifestum est, esse relationem quandam rationis, quous modo accipitur. Primum de veritate diuini intellectus in iudicando siue suam essentiam, siue alia, id perspicue patet: veritas enim Dei hoc modo, aut est conformatio, & convenientia diuinae intelligentiæ cum sua ipsius essentia intellecta, & hic respectus omnino debet esse rationis, siue consideretur ex parte conceptus obiectivi, siue formalis ad ipsam essentiam. Namque Dei ad seipsum non est realis respectus, nisi perionalis vnius personæ ad aliam. Veritas quoque diuini intellectus circa alia intelligibilia, siue futura, siue possibilia, debet etiam esse relatio rationis: quia Dei ad creaturas, etiam possibiles, non potest esse vllus respectus ex natura rei intrinsecus Deo, ut disput. 104. cap. 6. ostendimus.

Veritas Dei quæ

Veritas Dei relatio rationis est.

20

Deinde de veritate diuinae essentia secundum esse, quocunque modo illa definitur, vel per ordine ad diuinum intellectum tantum, vel ad creatum etiam iuxta diuersum modum superius expositum, idem probatur. Nam essentia diuina, neque ad intellectum diuinum, ut proxime dicebamus, neque ad vllam creaturam, ut disp. citata videbimus, ex natura rei referri potest. Quamobrem cum *Socinus in sextum Metaphys. q. 17.* dicat veritatem in rebus creatis esse relationem ex natura rei ad diuinum intellectum: tamen in essentia ipsa diuina dicit esse solum relationem rationis veritatem hoc modo accepit.

Postremo de veritate in testificando idem probatur: hæc enim est conformatio, & convenientia signi cum significato: talis autem convenientia in vniuersum est quid rationis: ergo veritas Dei, quous modo accipitur, est solum relatio rationis, sicut permuta alia, quæ de Deo prædicamus, ut suis locis distincte notatum est.

ARTICVLVS VI.

Vtrum sit vna sola veritas, secundum quam omnia sunt vera.

AD sextum sic proceditur. Videtur, quod vna sola sit veritas, secundum quam omnia sunt vera. Quia secundum August. nihil est maius mente humana, nisi Deus. Sed veritas est maior mente humana: alioquin mens iudicaret de veritate. Nunc autem omnia iudicat secundum veritatem, & non secundum seipsam. Ergo solus Deus

*101
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200*

ipſa ſit, ſed à ſanitate animalis, quam ſignificat. Similiter etiam ſupradictum eſt, quod res denominantur veræ à veritate intellectus. Vnde ſi nullus intellectus eſſet æternus, nulla veritas eſſet æterna: ſed quia ſolus intellectus diuinus eſt æternus, in ipſo ſolo veritas æternitatem habet. Nec propter hoc ſequitur quod aliquid aliud ſit æternum, quam Deus, quia veritas intellectus diuini eſt ipſe Deus, vt ſupra oſtenſum eſt.

A. 1. hui. q.

A. 2. hui. q.

Ad primum ergo dicendum, quod ratio circuli: & duo & tria eſſe quinque habent æternitatem in mente diuina.

Ad ſecundum dicendum, quod aliquid eſſe ſemper & vbique, poteſt intelligi dupliciter. Vno modo, quia habet in ſe, vnde ſe extendat ad omne tempus & ad omnem locum, ſicut Deo competit eſſe vbique & ſemper. Alio modo, quia non habet in ſe quo determinetur ad aliquem locum vel tempus, ſicut materia prima dicitur eſſe vna, non quia habet vnã formam: ſicut homo eſt vnus ab vnitate vnus formæ: ſed per remotionem omnium formarum diſtinguentium. Et per hunc modum quodlibet vniuerſale dicitur eſſe vbique & ſemper: in quantum vniuerſalia abſtrahuntur ab hic & nunc, ſed ex hoc non ſequitur ea eſſe æterna niſi in intellectu ſi quis ſit æternus.

Ad tertium dicendum, quod illud, quod nunc eſt, ex eo futurum fuit antequam eſſet, quia in cauſa ſua erat, vt fieret. Vnde ſublata cauſa non eſſet futurum illud fieri: ſola autem cauſa prima eſt æterna. Vnde ex hoc non ſequitur, quod ea quæ ſunt, ſemper fuerit verum, ea eſſe futura, niſi quatenus in cauſa ſempiterna fuit, vt eſſent futura. Quæ quidem cauſa ſolus Deus eſt.

Ad quartum dicendum, quod quia intellectus noſter non eſt æternus, nec veritas enunciabilem, quæ à nobis formantur, eſt æterna, ſed quandoque incipit. Et antequam huiusmodi veritas eſſet, non erat verum dicere veritatem. talem eſſe, niſi ab intellectu diuino, in quo ſolum veritas eſt æterna, ſed nunc verum eſt dicere, veritatem tunc non fuiſſe. Quod quidem non eſt verum, niſi veritate, quæ nunc eſt in intellectu noſtro, non autem per aliquam veritatem ex parte rei: quia iſta eſt veritas de non ente: non ens autem non habet ex ſe vt ſit verum, ſed ſolummodo ex intellectu apprehendente ipſum. Vnde in tantum eſt verum dicere, veritatem non fuiſſe, in quantum apprehendimus non eſſe ipſius vt præcedens eſſe eius.

Concluſio eſt. In ſolo intellectu diuino, qui ſolus æternus eſt, veritas creata æternitatem habet: de cuius concluſionis doctrina, & ratione, qua ipſa probatur ſeq. diſp. c. 2. non nihil dicemus.

ARTICVLVS VIII.

Verum veritas ſit immutabilis.

Ad octauum ſic proceditur. Videtur, quod veritas ſit immutabilis. Dicit enim Auguſtinus in lib. 2. de lib. arbit. quod veritas non eſt æqualis menti: quia eſſet mutabilis, ſicut & mens.

2. Præterea. Id quod remanet poſt omnem mutationem, eſt immutabile, ſicut prima materia eſt ingenerata, & incorruptibilis, quia remanet poſt omnem generationem, & corruptionem. Sed veritas remanet poſt omnem mutationem, quia poſt omnem mutationem verum eſt dicere eſſe vel non eſſe. Ergo veritas eſt immutabilis.

3. Præterea. Si veritas enunciationis mutatur, maxime mutatur ad mutationem rei. Sed ſic non mutatur. Veritas enim ſecundum Anſel. eſt reſtitutio quadam in quantum aliquid implet id quod eſt de ipſo in mente diuina. Hæc autem proſcriptio. Socrates ſedet, accipit à mente diuina, vt ſignificet Socratem ſedere: quod ſignificat etiam, eo non ſedente. Ergo veritas proſcriptionis nullo modo mutatur.

4. Præterea. Vbi eſt eadem cauſa, eſt idem effectus, ſed eadem res eſt cauſa veritatis harum trium proſcriptionum, Socrat. ſedet, ſedebit, & ſedit. Ergo eadem eſt harum veritas. Sed oportet quod alterum horum ſit verum. Ergo veritas harum proſcriptionum immutabiliter manet. Et eadem ratione cuiuſlibet alterius proſcriptionis.

Sed contra eſt, quod dicitur in Pfal. 11. Diminutæ ſunt veritates à filiis hominum.

Reſpondeo dicendum, quod (ſicut ſupradictum eſt.) veritas proprie eſt in ſolo intellectu, res autem dicuntur veræ à veritate, quæ eſt in aliquo intellectu. Vnde mutabilitas veritatis conſideranda eſt circa intellectum. Cuius quidem veritas in hoc conſiſtit, quod habeat conformitatem ad res intellectas. Quæ quidem conformitas variari poteſt dupliciter, ſicut & quælibet alia ſimilitudo ex mutatione alterius extremi. Vnde vno modo variatur veritas ex parte intellectus ex eo quod de re eodem modo ſe habente aliquis aliam opinionem accipit. Alio modo ſi opinio eadem manente res mutetur. Et vtroque modo ſit mutatio de vero in

